

De regels voor een teruggaaf van BPM worden versoepeld

Teruggaaf van BPM wordt op aanvraag verleend aan de laatste Nederlandse kentekenhouder die een auto – niet zijnde een shadeauto – bij de RDW afmeldt voor export en deze vervolgens binnen 13 weken overbrengt naar een andere lidstaat van de Europese Unie en in die lidstaat duurzaam inschrijft.

In de praktijk komt het voor dat een auto weliswaar binnen 13 weken wordt overgebracht naar een andere lidstaat, maar dat het niet mogelijk blijkt de auto in die lidstaat binnen 13 weken duurzaam in te schrijven. In Frankrijk bijvoorbeeld ontvangt de inschrijver van een auto eerst een tijdelijk kenteken. Pas na een half jaar wordt zo'n tijdelijk kenteken omgezet in een duurzaam kenteken. Bij export naar Frankrijk is een teruggaaf van BPM in feite uitgesloten, omdat het simpelweg niet mogelijk is binnen 13 weken een duurzame inschrijving te verkrijgen.

De markt heeft hiervoor de volgende oplossing bedacht: een uit te voeren auto met een eindbestemming in Europa wordt eerst overgebracht naar Duitsland en aldaar duurzaam ingeschreven. Met die duurzame inschrijving wordt verzocht om een teruggaaf van BPM. Vervolgens wordt de auto naar de eindbestemming in Europa gebracht. De Belastingdienst is op de hoogte van deze praktijk en heeft deze uitdrukkelijk goedgekeurd, zie het Kennisgroepstandpunt van 10-06-2025 met kenmerk KG:013:2025:2.¹

In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel Herijking export BPM wordt de 13-wekenvoorwaarde als belastend gekwalificeerd. Volgens de wetgever leidt deze voorwaarde tot administratieve lasten, juridische geschillen en onzekerheid. Daarom wordt voorgesteld om alle thans geldende voorwaarden te schrappen en een teruggaaf van BPM te verlenen zodra de tenaamstelling van het kenteken van een auto komt te vervallen. Het maakt niet meer uit of sprake is van een shadeauto, of de auto wordt gesloopt of buiten Europa wordt gebracht; het vervallen van de tenaamstelling is voldoende voor een geslaagd beroep op een teruggaaf van BPM.

Een addertje onder het gras – een jaar wachten op de teruggaaf

De voorgestelde vereenvoudigde teruggaafregeling kan volgens de wetgever tot misbruik leiden. Er kan namelijk eerst een teruggaaf worden verzocht waarbij de terug te geven BPM wordt berekend op basis van de forfaitaire afschrijvingstabel. Vervolgens wordt de auto heringeschreven waarbij een beroep wordt gedaan op een koerslijst of taxatierapport. Op die manier wordt eerst veel BPM teruggegeven en vervolgens weinig BPM geheven. In het wetsvoorstel wordt daarom de voorwaarde gesteld dat de teruggaaf van BPM pas een jaar na het vervallen van de tenaamstelling wordt uitgekeerd.

Ik acht deze voorwaarde onnodig. Het huidige artikel 10a Wet BPM bevat al een antimisbruikbepaling. Dit artikel regelt dat wanneer een teruggaaf van BPM is verleend en de auto vervolgens binnen zes maanden opnieuw wordt ingeschreven, de BPM wordt berekend op basis van de tabel. Volgens de wetgever is dit artikel echter lastig toe te passen en voorkomt het niet in alle gevallen dat een auto kan worden geëxporteerd op basis van de tabel en nadien op basis van een taxatie kan worden ingeschreven, omdat het vaststellen van het oogmerk op basis

¹ <https://kennisgroepen.belastingdienst.nl/publicaties/kg01320252-export-en-teruggaaf-van-bpm-bij-kortdurende-kentekeninschrijving/>.

waarvan de teruggaaf is aangevraagd en de herimport plaatsvindt, zich doorgaans lastig laat vaststellen. Dit is naar mijn mening een drogreden. In deze toelichting ligt namelijk besloten dat op de inspecteur de last rust het oogmerk van misbruik aan te tonen, terwijl – gelet op het tweede lid van dit artikel – deze last juist bij de belastingplichtige rust. Bovendien is niet in te zien waarom een wachttijd van een jaar moet worden ingevoerd, terwijl net zo goed de tekst van artikel 10a Wet BPM zodanig kan worden aangepast dat in alle gevallen waarin een auto binnen een bepaalde termijn wordt heringeschreven de tabel wordt toegepast, ongeacht welk oogmerk de belastingplichtige daarvoor heeft.

Dubbele heffing

Volgens de wetgever geldt als uitgangspunt dat wanneer de tenaamstelling van het kenteken vervalt, pas na een jaar recht bestaat op een teruggaaf van BPM. Als de auto evenwel binnen dat jaar opnieuw wordt tenaamgesteld of ingeschreven, dan wordt i) de teruggaaf van BPM niet verleend en ii) opnieuw BPM geheven. Bij een nieuwe tenaamstelling of herinschrijving zal in alle gevallen opnieuw BPM worden geheven, ongeacht de vraag of, en hoeveel, BPM er is teruggegeven. Een dubbele heffing dus.

Volgens de wetgever biedt dit systeem van dubbel heffen veel duidelijkheid en rechtszekerheid aan alle partijen. En volgens de wetgever is in economisch opzicht geen sprake van een dubbele heffing, omdat degene die opnieuw de tenaamstelling of inschrijving aanvraagt er rekening mee houdt dat BPM verschuldigd is in Nederland. Hier begrijp ik helemaal niets van. Volgens mij is er sprake van een dubbele heffing in fiscale – en daarmee economische – zin. De omstandigheid dat een belastingplichtige hiervan op de hoogte is, betekent niet dat daarom geen sprake is van een dubbele heffing.

In zijn arrest van 16-12-2011² overwoog de Hoge Raad dat uit de totstandkomingsgeschiedenis van de Wet BPM moet worden afgeleid dat de wetgever geen dubbele heffing van BPM heeft beoogd. Kennelijk is de wetgever thans van mening dat een dubbele heffing prima door de beugel kan. Ik betwijfel of het Hof van Justitie deze mening zal delen. Het valt buiten het bestek van deze noot om hier uitgebreid bij stil te staan, maar ik verwacht dat de Europese rechter een systeem van dubbele heffing onverbindend zal verklaren, omdat het in strijd is met het evenredigheidsbeginsel en bovendien tot een schending van artikel 110 VWEU kan leiden. Een dubbele heffing vindt niet plaats bij aankoop van een tweedehands auto in Nederland. Een dubbele heffing kan wel plaatsvinden bij aankoop van een tweedehands auto in Duitsland, welke toevallig eerder in Nederland ingeschreven is geweest. Dit leidt bepaald niet tot een situatie van fiscale neutraliteit ten aanzien van de mededinging tussen Nederlandse en buitenlandse auto's.

Een nieuwe vergunninghouder

Voor ondernemers die niet een jaar willen wachten op de teruggaaf wordt een vergunninghouderssysteem voorgesteld. Ondernemers die bereid zijn het risico te nemen dat de door hen geëxporteerde auto's binnen een jaar terugkomen in Nederland, en daardoor i) de teruggaaf niet wordt verleend en ii) de auto's voor de tweede keer in de heffing worden betrokken, kunnen worden vrijgesteld van de voorwaarde dat de tenaamstelling gedurende ten minste een jaar is beëindigd. Deze ondernemers ontvangen de teruggaaf dus onmiddellijk.

² ECLI:NL:HR:2011:BU8259, r.o. 3.3.2.

Hierover overweegt de wetgever dat het risico dat geen teruggaaf wordt verleend (lees: de teruggegeven BPM wordt nageheven) bij degene ligt die de teruggaaf aanvraagt, en dat diegene met de koper afspraken moet maken om te voorkomen dat onbedoeld geen aanspraak kan worden gemaakt op de teruggaaf.

In de praktijk komt hier natuurlijk niets van terecht. De verkoper kan weliswaar contractueel vastleggen dat de auto niet aan een Nederlander wordt verkocht, maar het is voor zover ik weet niet mogelijk bij de verkoop van een roerende zaak een kettingbeding overeen te komen dat verbintenisrechtelijke gevolgen heeft voor derden.

Een oplossing voor de praktijk

Ik kan me niet voorstellen dat dit wetsvoorstel wordt aangenomen. De wachttijd van een jaar en de dubbele heffing als een auto binnen dat jaar alsnog wordt tenaamgesteld of heringeschreven, leiden tot een praktisch onwerkbaar situatie. Bovendien is de regel onredelijk en disproportioneel. Het vergunninghouderssysteem verandert hier niets aan. Het risico op een naheffingsaanslag is simpelweg te groot.

Als het wetsvoorstel toch wordt aangenomen, dan is er voor bijvoorbeeld huur- of leasemaatschappijen altijd nog de mogelijkheid van de tijdsevenredige heffing van artikel 14b Wet BPM. Op basis van dit artikel kan de BPM tijdsevenredig worden vastgesteld voor een periode van ten hoogste vier jaar. In dat geval wordt de verschuldigde BPM bij de eerste inschrijving verminderd met het latente terug te geven BPM-bedrag na ommekomst van de periode van maximaal vier jaar. Het enige nadeel aan deze constructie is dat de huurder of gebruiker van de auto met een buitenlands kenteken moet rijden. Maar dat is altijd nog beter dan een jaar wachten op de teruggaaf of het risico van een dubbele heffing of een naheffingsaanslag.